

Ändrade bestämmelser om skatteavdrag för pensionärer

Av byrådirektören Gösta Stendahl

När allmän pension utbetalas från riksförsäkringsverket skall från och med den 1 januari 1966 skatteavdrag göras med beaktande av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg. Å andra sidan skall man vid den databehandling, som äger rum hos verket, inprogrammera skattelindring genom avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Pension från folk- och tilläggspensioneringen — s. k. allmän pension — är med undantag för invaliditetstillägg och invaliditetsersättning skattepliktig inkomst. Härav följer att skatteavdrag för preliminär A-skatt och ev kvarstående skatt skall göras vid utbetalning av pension. De närmare föreskrifterna om sådant avdrag återfinns i kungörelsen den 7 december 1962 (SFS nr 667) med föreskrifter rörande avdrag i vissa fall å folkpension och tilläggspension för gäldande av skatt. För avdrag av allmän pension, som är samordningsbar med statlig personalpensionsförmån, gäller dock särskilda föreskrifter som återfinns i kungörelsen den 5 juni 1959 (SFS nr 267).

Besvär m. m.

Med det nya förfarandet har inte avsetts att skapa en ny instans i skatteprocessen utan endast som ovan framhållits införa en ersättning för taxeringsnämnds möjlighet att rätta taxeringar som den åsatt. Detta har bl. a. ansetts böra medföra att talan mot beslut om rättelse enligt det nya förfarandet inte får föras särskilt utan endast i samband med talan mot taxer-

Utbetalning av allmän pension

Enligt 16 kap 4 § lagen om allmän försäkring utbetalas allmän pension månadsvis. Den utbetalas av riksförsäkringsverket eller, i den mån verket så bestämmer, av allmän försäkringskassa. I praktiken fungerar utbetalningssystemet så, att försäkringskassa ombesörjer de två första utbetalningarna av förmåner som nybeviljats eller förhöjts. Därefter sker utbetalning genom riksförsäkringsverkets försorg.

Utbetalning från riksförsäkringsverket sker i princip medelst s k pensionsanvisningar, vilka framställs genom automatisk databehandling. De består av en arkivdel och en mottagardel. Mottagardelen innehåller uppgift om bl a folkbokföringsnummer, pensionens bruttobelopp, preliminär skatt, kvarskatt och utbetalningsbelopp.

Databehandling vid uträkning av skatteavdrag

I den månatliga *utbetalningsrutinen*

ringen som sådan enligt hittills gällande besvärregler. Om emellertid längdförande myndighet felaktigt vidtagit rättelse eller felaktigt vägrat rättelse torde, enligt uttalande i propositionen, sådant förbi-seende anses ha förevarit som medför rätt att anföra besvär i särskild ordning enligt 100 och 101 §§ taxeringsförordningen.

De nya bestämmelserna trädde i kraft den 4 december 1965 (SFS 1965: 558).

hos riksförsäkringsverket ombesörjes uträkningen av preliminär A-skatt av ett särskilt i datamaskinen inlagt skatteprogram. Detta program bygger i princip på de normer enligt vilka skattetabellerna framräknats. Den skillnaden föreligger emellertid att vid programskatteberäkningen den framräknade skatten beräknas direkt på den aktuella inkomsten, medan den vid tabellskatt grundas på det högsta beloppet inom ett inkomstintervall. Vid bestämmandet av skatteunderlag har hittills inte medräknats hustrutillägg eller kommunalt bostadstillägg. I skatteprogrammet toges vidare hänsyn till om socialförsäkringsavgift skall utgå i det individuella fallet. Har lokal skattemyndighet meddelat beslut om ändrad beräkning av preliminär A-skatt eller fastställt existensminimum, iakttages sådant beslut. Vidare beaktas framställning från pensionsstagaren om högre skatteavdrag.

Vid lokal utbetalning av pension genom försäkringskassas försorg beräknas preliminärskatteavdrag enligt vederbörlig skattetablell eller enligt annan beräkningsgrund, som lokal skattemyndighet i varje särskilt fall föreskrivit. Om den pensionsberättigade så begär, göres skatteavdrag med högre belopp. Avser utbetalningen pension för mer än en månad, beräknas avdraget på varje månads pensionsbelopp. Vid retroaktiv utbetalning av s. k. jämkningsbelopp göres avdrag med 25 % av det skattepliktiga belopp som skall utbetalas. Vid bestämmandet av skatteunderlaget beaktas inte heller vid den lokala pensionsutbetalningen hustrutillägg eller bostadstillägg.

Bakgrunden till att skatteavdraget enligt kungörelsen 1962:667 hittills inte avsett utgående hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg är att pensionsstagare,

som uppbär tilläggspension men även åtnjuter folkpension i form av de inkomstprövade förmånerna hustrutillägg och bostadstillägg, i regel kan påräkna extra avdrag för nedsatt skatteförmåga med belopp som helt eller delvis svarar mot tilläggen. Trots att nämnda tilläggsförmåner ej inräknats i skatteunderlaget har den hittills tillämpade metoden medfört att i ett inte obetydligt antal fall skatteavdrag gjorts med belopp som överstiger den slutliga skatten.

När skatteavdrag görs

Enligt hittills gällande bestämmelser i kungörelsen 1962:667 skall skatteavdrag för preliminär A-skatt verkställas om

a) den allmänna pensionen utgör den pensionsberättigades huvudsakliga inkomst av tjänst samt

b) pensionen innefattar tilläggspension om minst 100 kr för månad.

Skatteavdrag skall i förekommande fall utgå för hela den allmänna pension som på samma gång utbetalas, dock inte för hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension.

Preliminär A-skatt på allmän pension skall för närvarande i regel inte beräknas efter skattetablell utan bestämmas till belopp som så nära som möjligt kan antagas motsvara i slutlig skatt ingående statlig inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel samt, i förekommande fall, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift. När den allmänna pensionen utbetalas av försäkringskassa eller när eljest särskilda skäl föreligger, må dock skatten beräknas efter skattetablell.

Verket och kassorna har att taga hänsyn till att folkpension i form av invaliditetstillägg eller invaliditetsersättning inte

är skattepliktig inkomst enligt 19 § kommunalskattelagen i dess lydelse efter lagändring SFS 1964:70.

Nya regler för skatteavdrag

Man har funnit att en bättre överensstämmelse med den slutliga skatten erhålles, om nuvarande avdragsregler kompletteras med en tillämpning av de anvisningar i tabellform, som riksskattenämnden utgivit för beräkning av extra avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer. Sedan tekniska förutsättningar härför numera föreligger på grund av utbyggnad av minneskapaciteten hos riks försäkringsverkets datamaskin, har beslutats att nya grunder för skatteavdrag vid pensionsutbetalning från verket skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1966. Bestämmelser härom har utfärdats genom kungörelse den 29 oktober 1965 (SFS nr 542) om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ kungörelsen SFS 1962:667.

Ändringarna innehåller i huvudsak följande.

Vid utbetalning från riks försäkringsverket skall preliminär A-skatt på allmän pension såsom hittills i regel inte beräknas efter skattetabell utan bestämmas till belopp som kan antagas så nära som möjligt motsvara i slutlig skatt ingående statliga inkomstskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel samt, i förekommande fall, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift. Nyheten är att verket härvid vid sidan av de regler för beräkning av preliminär A-skatt som anges i 4 § 1 mom andra stycket uppbördsförordningen skall ta hänsyn till det avdrag för nedsatt skatteförmåga som kan påräknas vid inkomsttaxeringen. Detta sker enligt grunder, som fastställs av

riks försäkringsverket efter samråd med centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden. Vidare skall skatteavdrag i dessa fall göras även på hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg.

När den allmänna pensionen utbetalas av försäkringskassa eller när eljest särskilda skäl föreligger, får skatteavdraget såsom förut beräknas efter skattetabell och med uteslutande av hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg.

Om pensionstagare gör framställning om högre skatteavdrag, beaktas detta vid pensionsutbetalning såväl av riks försäkringsverket som av försäkringskassorna.

De nya bestämmelserna träder som nämnts i kraft den 1 januari 1966.

Uppgift om pensionärs sidoinkomst blir av väsentlig betydelse för erhållande av rätt skatteavdrag

För att erhålla uppgift om pensionärs sidoinkomster tillskrives pensionärerna direkt av riks försäkringsverket. De från pensionärerna inkomna svaren rörande sidoinkomster matas sedan in i datamaskinen. Det kan inte undvikas att maskinen räknar ut extra avdrag även om för låg sidoinkomst uppges eller om någon sidoinkomst ej alls uppges. Underlåtenhet eller glömska från pensionärs sida att uppges sidoinkomst medför därför att han får för lågt skatteavdrag och härigenom kvarskatt.

För erhållande av rätt skatteavdrag är det således viktigt att pensionär ordentligt uppges sidoinkomst till riks försäkringsverket. Datamaskinen räknar nämligen så bra, att om uppgift om sidoinkomst noggrant lämnats så blir skatten exakt beräknad, t o m mera exakt än om uträkningen skulle ske med tillämpning av de vanliga skattetabellerna.